

PROCEDURA POSTĘPOWANIA W PRZYPADKU WYSTĄPIENIA WŚRÓD UCZNIÓW ZJAWISKA HEJTU I MOWY NIENAWIŚCI

obowiązująca w Uniwersyteckim Liceum Ogólnokształcącym im. Pawła Adamowicza

Hejt (ang. „to hate” – nienawidzić) to agresja w formie werbalnej, pisanej, graficznej lub za pomocą zdjęć i nagrań skierowana przeciwko komuś. Może być wymierzony w jednostkę, jak również grupę osób. Osoba hejtująca (hejter) rozpowszechnia negatywne treści pod adresem innych. Komentuje, aby znieważać i obrazić, używając często ostrych i niecenzuralnych słów. (cik.uke.gov.pl)

Hejter wykracza poza konstruktywną krytykę. Jego celem jest wyrażenie negatywnych uczuć dotyczących zamieszczonych w sieci materiałów, informacji czy zdjęć konkretnej osoby, grupy ludzi czy zjawiska. Komentarze hejterów są napastliwe, pogardliwe, zaczepne, lekceważące, a także niejednokrotnie kipią nienawiścią lub zazdrością.

Mowa nienawiści natomiast to wypowiedzi mające na celu obrażanie lub wzbudzenie niechęci wobec jakiejś osoby czy grupy. Jest to wyraz wrogości wobec innych ze względu na ich tożsamość/inność.

Mowa nienawiści służy do rozpowszechniania antyspołecznych uprzedzeń i dyskryminacji ze względu na cechy, takie jak:

- narodowość (szowinizm),
- orientacja psychoseksualna (homofobia),
- płeć (seksizm),
- pochodzenie etniczne (ksenofobia),
- rasa (rasizm),
- światopogląd religijny (antysemityzm, chrystianofobia, islamofobia),
- tożsamość płciowa (transfobia),
- wiek (ageizm).

1. Cel uruchomienia procedury:

Zapewnienie zdrowia i bezpieczeństwa psychicznego i emocjonalnego uczniów placówki, poprzez przeciwdziałanie i ograniczanie lub całkowite wyeliminowanie zachowań agresywnych i przemocowych realizowanych przez uczniów poprzez hejt i mowę nienawiści, a także zapobieganie powstawaniu tego rodzaju sytuacji.

2. Osoby odpowiedzialne:

Każdy pracownik szkoły ma obowiązek zareagowania na jakikolwiek sygnał o ryzyku występowania sytuacji hejtu. W przypadku zaobserwowania lub powzięcia informacji o powyższym zdarzeniu, każdy pracownik pedagogiczny i niepedagogiczny szkoły powinien niezwłocznie przeprowadzić kroki procedury.

A. Postępowanie w przypadku używania agresji słownej, hejtu itp. przez uczniów wobec rówieśników w kontakcie bezpośrednim

a. Nauczyciel jest świadkiem lub otrzymuje informację na temat hejtu na terenie szkoły:

- Interwencja w celu zatrzymania sytuacji – rozdzielenie uczniów i zabezpieczenie ich.

- Wyraźne zakomunikowanie, że nie ma zgody na sformułowania i traktowanie dyskryminujące, obraźliwe czy przemocowe (przykłady komunikatów - załącznik 1)
- Zatrzymanie na miejscu hejtera, hejtowanego i ewentualnych świadków
- Rozmowa z osobą hejtowaną - sprawdzenie jej stanu emocjonalnego, okazanie wsparcia i jeśli konieczne, zadbanie o powrót do równowagi (przykładowe formy, w zależności od potrzeby – rozmowa wspierająca z uczniem, zapewnienie uczniowi towarzystwa zaufanych rówieśników, zaprowadzenie ucznia do gabinetu specjalisty szkolnego, wykonanie telefonu do rodziców/opiekunów z prośbą o odebranie ucznia ze szkoły). Ważne jest, żeby upewnić osobę hejtowaną, że przekazanie informacji o tym, czego doświadcza było dobrą decyzją i wymagało odwagi oraz, że nie musi się tego wstydzić czy obawiać konsekwencji.
- Zebranie informacji na temat przebiegu wydarzenia indywidualnie od hejtowanego, świadków oraz hejtera, sporządzenie notatki na temat zebranych faktów oraz obserwacji własnych
- Przekazanie informacji do wychowawców klas, do której uczęszczają hejter/rzy i hejtowany/i
- Wychowawca klasy, do której uczęszcza hejter przeprowadza rozmowę z hejterem, podczas której informuje go o zasadach i procedurach szkolnych, a także o dalszych krokach w przypadku powtórzenia się podobnej sytuacji. Dopilnowuje również, aby informacja o zdarzeniu została przekazana do rodziców hejtera w formie uwagi w dzienniku
- Wychowawca klasy, do której uczęszcza hejtowany, przeprowadza rozmowę z hejtowanym, w celu sprawdzenia, jak radzi sobie po zdarzeniu i objęcia go opieką w przypadku potrzeby
- Wychowawcy klasy sporządzają notatkę służbową z ustalonego przebiegu zdarzenia, podjętych działań oraz interwencji z udziałem rodziców/opiekunów prawnych
- Monitorowanie przez zespół nauczycieli oraz wychowawcy zachowania hejtera i hejtowanego

b. Reagowanie w przypadku braku poprawy

- Powtórne upomnienie ucznia i przypomnienie o zasadach panujących w szkole
- Wezwanie rodziców/opiekunów ucznia stosującego mowę nienawiści/hejt przez wychowawcę w celu poinformowania ich o zajściu, ustalenia wzajemnych oczekiwań, zaplanowania działań, a także udzielenia im informacji o dalszych krokach, które może podjąć szkoła w przypadku powtarzania się nieakceptowalnych zachowań ucznia
- Skierowanie hejtera przez wychowawcę do pedagoga szkolnego lub psychologa szkolnego w celu odbycia psychoedukacji związanej z mową nienawiści i hejtem oraz ich konsekwencjami
- Monitorowanie przez wychowawcę oraz zespół nauczycieli zachowania hejtera i hejtowanego

c. Zaangażowanie dyrekcji szkoły w interwencję w przypadku niepowodzenia poprzednich czynności

- Rozmowa dyrektora szkoły z uczniem w obecności jego rodziców/opiekunów oraz wychowawcy klasy
- Zastosowanie wobec hejtera konsekwencji przewidzianych w statucie szkoły
- Powiadomienie stosownych organów zewnętrznych - policja, sąd rodzinny, mops/mopr
- Skierowanie rodziców/opiekunów wraz z uczniem do instytucji zajmujących się między innymi psychoedukacją z obszaru profilaktyki zachowań agresywnych

B. Postępowanie w przypadku przejawów hejtu w kontakcie niebezpośrednim (komunikatory, Internet): hejter - uczeń szkoły, hejtowany - uczeń szkoły

a. Nauczyciel otrzymuje informację na temat przejawów hejtu w kontakcie niebezpośrednim:

- Zebranie wszelkich informacji na temat sytuacji oraz materiałów potwierdzających zajście (np. screenshoty, zdjęcia, filmy, wiadomości, nagrania)
- Rozmowa z osobą hejtowaną, jeśli jest obecna przy zgłoszeniu - sprawdzenie jej stanu emocjonalnego, okazanie wsparcia i, jeśli konieczne, zadbanie o powrót do równowagi (j.w.). Ważne jest, żeby upewnić osobę hejtowaną, że przekazanie informacji o tym, czego doświadcza było dobrą decyzją i wymagało odwagi oraz, że nie musi się tego wstydzić czy obawiać konsekwencji
- Przekazanie informacji do wychowawców klas, do której uczęszczają hejter/rzy i hejtowany/i
- Wychowawca klasy, do której uczęszcza hejter kontaktuje się z rodzicami hejtera i informuje ich o zaistniałej sytuacji. Przeprowadza również rozmowę z hejterem, podczas której informuje go o zasadach i procedurach szkolnych, a także o kolejnych krokach w przypadku powtórzenia się podobnej sytuacji. Zobowiązuje go również do zaprzestania takiego postępowania i usunięcia materiałów z sieci. Istotne jest, aby wychowawca wyraźnie zaznaczył, że nie ma zgody na sformułowania i traktowanie dyskryminujące, obraźliwe czy przemocowe (przykłady komunikatów - załącznik 1)
- Wychowawca klasy, do której uczęszcza hejtowany przeprowadza rozmowę z hejtowanym, w celu sprawdzenia, jak radzi sobie po zdarzeniu / w razie potrzeby objęcia go opieką
- Wychowawca klasy, do której uczęszcza hejtowany kontaktuje się z rodzicami hejtowanego i informuje ich o zaistniałej sytuacji, podjętych krokach w celu wsparcia ucznia, a także możliwych do podjęcia przez nich kroków prawnych w celu ochrony dziecka.
- Wychowawcy klasy sporządzają notatkę służbową z ustalonego przebiegu zdarzenia, podjętych działań oraz interwencji z udziałem rodziców/opiekunów prawnych
- Monitorowanie przez zespół nauczycieli oraz wychowawcy zachowania hejtera i hejtowanego
- Jeśli hejt wystąpił w przestrzeni internetowej administrowanej/ moderowanej przez uczniów szkoły, należy wezwać ich do gabinetu psychologa szkolnego lub pedagoga szkolnego, w celu przeprowadzenia rozmowy na temat odpowiedzialności tych funkcji za treści pojawiające się w przestrzeni oraz sposobów reagowania na nie

b. Reagowanie w przypadku braku poprawy

- Powtórne upomnienie hejtera i przypomnienie o zasadach panujących w szkole
- Skontaktowanie się z rodzicami/opiekunami ucznia stosującego mowę nienawiści/hejt przez wychowawcę w celu poinformowania ich o zajściu, ustalenia wzajemnych oczekiwań, zaplanowania działań i udzielenia im informacji o dalszych krokach, które może podjąć szkoła w przypadku powtarzania się nieakceptowalnych zachowań ucznia, a także sami rodzice hejtowanego
- Skierowanie przez wychowawcę ucznia do pedagoga szkolnego lub psychologa szkolnego w celu odbycia psychoedukacji związanej z mową nienawiści i hejtem oraz ich konsekwencjami
- Monitorowanie przez wychowawcę oraz zespół nauczycieli zachowania hejtera i hejtowanego

c. Zaangażowanie dyrekcji szkoły w interwencję w przypadku niepowodzenia poprzednich czynności

- Rozmowa dyrektora szkoły z hejterem w obecności jego rodziców/opiekunów oraz wychowawcy klasy
- Zastosowanie wobec hejtera konsekwencji przewidzianych w statucie szkoły
- Powiadomienie stosownych organów zewnętrznych - policja, sąd rodzinny, mops/mopr
- Skierowanie rodziców/opiekunów wraz z uczniem do instytucji zajmujących się między innymi psychoedukacją z obszaru profilaktyki zachowań agresywnych

C. Postępowanie w przypadku przejawów hejtu w kontakcie niebezpośrednim (komunikatory, Internet): hejter - uczeń spoza szkoły, hejtowany - uczeń szkoły

- Zebranie wszelkich informacji na temat sytuacji oraz materiałów potwierdzających zajście (np. screenshoty, zdjęcia, filmy, wiadomości, nagrania)
- Wychowawca klasy, do której uczęszcza hejtowany kontaktuje się z rodzicami hejtowanego i informuje ich o zaistniałej sytuacji, podjętych krokach w celu wsparcia ucznia, a także możliwych do podjęcia przez nich kroków prawnych w celu ochrony dziecka
- Wychowawca klasy, do której uczęszcza hejtowany przeprowadza rozmowę z hejtowanym, w celu sprawdzenia, jak radzi sobie po zdarzeniu / w przypadku potrzeby objęcia go opieką
- Wychowawca klasy sporządza notatkę służbową z ustalonego przebiegu zdarzenia, podjętych działań oraz interwencji z udziałem rodziców/opiekunów prawnych

D. Postępowanie w przypadku przejawów hejtu w kontakcie niebezpośrednim (komunikatory, Internet): hejter - uczeń szkoły, hejtowany - uczeń spoza szkoły

a. Placówka otrzymuje informację na temat przejawów hejtu w kontakcie niebezpośrednim:

- Zebranie wszelkich informacji na temat sytuacji oraz materiałów potwierdzających zajście (np. screenshoty, zdjęcia, filmy, wiadomości, nagrania)
- Przekazanie informacji do wychowawcy klasy, do której uczęszcza hejter
- Wychowawca klasy, do której uczęszcza hejter kontaktuje się z rodzicami hejtera i informuje ich o zaistniałej sytuacji. Przeprowadza również rozmowę z hejterem, podczas której informuje go o zasadach i procedurach szkolnych, a także o kolejnych krokach w przypadku powtórzenia się podobnej sytuacji. Zobowiązuje go również do zaprzestania takiego postępowania i usunięcia materiałów z sieci. Istotne jest, aby wychowawca wyraźnie zaznaczył, że nie ma zgody na sformułowania i traktowanie dyskryminujące, obraźliwe czy przemocowe (przykłady komunikatów - załącznik 1)
- Wychowawca klasy sporządza notatkę służbową z ustalonego przebiegu zdarzenia, podjętych działań oraz interwencji z udziałem rodziców/opiekunów prawnych
- Monitorowanie przez zespół nauczycieli oraz wychowawcy zachowania hejtera
- Jeśli hejt wystąpił w przestrzeni internetowej administrowanej/ moderowanej przez uczniów szkoły, należy wezwać ich do gabinetu psychologa szkolnego lub pedagoga szkolnego, w celu przeprowadzenia rozmowy na temat odpowiedzialności tych funkcji za treści pojawiające się w przestrzeni oraz sposobów reagowania na nie

b. Reagowanie w przypadku braku poprawy

- Powtórne upomnienie hejtera i przypomnienie o zasadach panujących w szkole

- Wezwanie rodziców/opiekunów ucznia stosującego mowę nienawiści/hejt przez wychowawcę w celu poinformowania ich o zajściu, ustalenia wzajemnych oczekiwań, zaplanowania działań i udzielenia im informacji o dalszych krokach, które może podjąć szkoła w przypadku powtarzania się nieakceptowalnych zachowań ucznia, a także sami rodzice hejtowanego
- Skierowanie przez wychowawcę ucznia do pedagoga szkolnego lub psychologa szkolnego w celu odbycia psychoedukacji związanej z mową nienawiści i hejtem oraz ich konsekwencjami
- Monitorowanie przez wychowawcę oraz zespół nauczycieli zachowania hejtera

c. Zaangażowanie dyrekcji szkoły w interwencję w przypadku niepowodzenia poprzednich czynności

- Rozmowa dyrektora szkoły z hejterem w obecności jego rodziców/opiekunów oraz wychowawcy klasy
- Zastosowanie wobec hejtera konsekwencji przewidzianych w statucie szkoły
- Powiadomienie stosownych organów zewnętrznych - policja, sąd rodzinny, mops/mopr
- Skierowanie rodziców/opiekunów wraz z uczniem do instytucji zajmujących się między innymi psychoedukacją z obszaru profilaktyki zachowań agresywnych

Podstawy prawne proponowanej procedury

Ustawa z dnia 26 października 1982 r. o postępowaniu w sprawach nieletnich /Dz. U. z 1982 r. Nr 35 poz.228 z późn zm. (Dz. U. z 2016r. , poz. 1654, z 2017r. poz. 773)

Ustawa z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji /Dz. U. Nr 30 poz. 179, z dnia 31 października 2016r., poz. 1782.

Ustawa z dnia 7 września 1991r. o systemie oświaty /Dz. U. z 1991 r. Nr 95, poz. 425 – tekst jednolity z 2009 r. Nr 6, poz. 33, Nr 31, poz. 206, Nr 56, poz. 458, Nr 157, poz. 1241, Dz. U. z 2015 r. poz. 2156 oraz z 2016 r. poz. 35, 64, 195, 668 i 1010 z p. zm./ , z 2017r., poz. 60, 949, 1292.

Ustawa Kodeks karny z 6 czerwca 1997 r. (Dz.U. 1997 nr 88 poz.553)

Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. z późn. Zm.

Kodeks Rodzinny i Opiekuńczy z dnia 25 lutego 1964 r. z późn zm.

Kodeks postępowania Cywilnego z 17 listopada 1964 r. z późn. zm.

Załącznik 1

Przykładowe sformułowania, jakie można skierować do ucznia stosującego hejt lub mowę nienawiści:

„Takie słowa / działania to hejt. Taki sposób wyrażania jest nieakceptowalny i rani drugą osobę.”

„Te słowa / działania są przejawem dyskryminacji. Nie zgadzam się, żebyś mówił w ten sposób o żadnej osobie“

„W naszej szkole nie akceptujemy tego typu zachowań / wypowiedzi. Jeśli chcesz coś powiedzieć, zrób to uwzględniając uczucia i prawo do szacunku innych osób.”

„To co robisz jest krzywdzące. Dla nas wszystkich jest ważne, żeby każda osoba czuła się w szkole bezpieczna i akceptowana i tego samego wymagamy od Ciebie.”

„Takie zachowanie to hejt / mowa nienawiści. W naszej szkole nie ma zgody na traktowanie drugiego człowieka ani grupy w taki sposób.”

„Nie ma usprawiedliwienia na zachowania agresywne i obraźliwe w naszej szkole. Następnym razem powiedz to co chcesz powiedzieć w inny sposób.”